

Τι σημαίνει βιομηχανία

Περιγράφει αναλυτικά τις προϋποθέσεις ανάπτυξης της εγχώριας παραγωγικής βάσης στο πλαίσιο της διεθνοποιημένης αγοράς. «Εδώ θα πρέπει να ζητήσω να αποφευχθεί μία ενδεχόμενη παρεξήγηση. Όταν μιλώ για βιομηχανία, δεν εννοώ τους βιομηχάνους. Όχι γιατί δεν αντιλαμβάνομαι πως χωρίς βιομηχάνους δεν μπορεί να υπάρξει βιομηχανία. Αλλά γιατί βιομήχανος μπορεί να γίνει οποιοσδήποτε. Ακόμη και το κράτος. Αλλού είναι το βασικό πρόβλημα. Είτε κράτος είτε ιδιώτης είτε συνεταιρισμός είτε οποιοσδήποτε άλλος είναι ο βιομήχανος θα πρέπει να ξέρει, θα πρέπει να μάθει πως *βιομηχανία σημαίνει ανταγωνισμός, ανελέητος ανταγωνισμός*. Και στον ανταγωνισμό επιβιώνει εκείνος που προσφέρει ποιότητα –και, μάλιστα, σταθερή– καλές τιμές, συνέπεια».

Καταγράφει τις προϋποθέσεις ενός ανταγωνιστικού παραγωγικού υποδείγματος, ήτοι τις προμηθεϊκές δυνάμεις της δημιουργίας στην οικονομία, δίνοντας το πλαίσιο της βιομηχανικής παραγωγής. «Βιομηχανία σημαίνει...

► *Βιομηχανία σημαίνει επένδυση σημαντικών κεφαλαίων*, που μπορεί να αποδώσουν ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα και θα πρέπει επίσης να αποδίδουν για κάποιο χρονικό διάστημα. Χωρίς αυτήν τη μακρόπνοη προοπτική, κανείς δεν γίνεται ούτε μπορεί να γίνει βιομήχανος.

► *Βιομηχανία μπορεί να επιβιώσει μόνον αν έχει κέρδη*, τέτοια και με τέτοια προοπτική ώστε να συνιστούν δέλεαρ προκειμένου να ρισκάρει κανείς τα μεγάλα κεφάλαια που απαιτούνται και να μην προτιμήσει κάτι πιο σίγουρο και πιο προσοδοφόρο.

► *Βιομηχανία σημαίνει συνεχής τεχνολογική προσαρμογή και ανανέωση*. Αν δεν προχωρεί συνεχώς, θα πέσει. Και στασιμότητα ίσον θάνατος.

► *Βιομηχανία σημαίνει και ανάλογο περιβάλλον* (νομοθετικό, γραφειοκρατικό, κοινωνικό, ιδεολογικό) που εκτιμά τη σημασία της και στηρίζει τις προσπάθειές της. Όχι, για να τις κάνει υπερχρεωμένες και προβληματικές, αλλά για να τις ενθαρρύνει να σταθούν μόνες στα πόδια τους χωρίς δεκανίκια και χωρίς προστατευτικά τείχη.

► *Βιομηχανία σημαίνει και βιομηχάνους*. Δηλαδή ανθρώπους που δεν ρισκάρουν απλώς για κέρδος αλλά, κυρίως, *έχουν ως πηγαία παρόρμηση τη δημιουργία – που απαιτεί μόχθο και κόστος, αλλά δίνει την ικανοποίηση της επιτυχίας του δημιουργικού αποτελέσματος*, που είναι το προϊόν τουλάχιστον σε ισότιμη μοίρα με το κέρδος».

Βάσει των ανωτέρω, η ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα απαιτεί τη σε νέο πλαίσιο συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. «Όλα αυτά δεν υπήρχαν στην Ελλάδα –ή υπήρχαν και δεν υπήρχαν– ταυτόχρονα και φύρδην μίγδην. Και αυτό διαρκώς επιδεινώνεται. Η όποια βιομηχανία μας δημιουργήθηκε τελικά σε πείσμα και παρά την αντίθετη ατμόσφαιρα. Κατά κανόνα, χάρη στον προστατευτισμό και τη νομοθετική εύνοια. *Σπανίως με την προοπτική της αυτοδυναμίας και της χειραφέτησης από το κρατικό “δεκανίκι”*. Και πάντοτε μέσα στη διαπάλη που δημιουργεί το ψευδοδίλημμα, ιδιωτική ή κρατική πρωτοβουλία. Μα, γιατί όχι και τα δύο; Όχι, όμως, σε αναμέτρηση για το ποιος είναι ο καλύτερος, αλλά σε συνεργασία για το καλύτερο στον τόπο».

Τα παραδείγματα της δημιουργικής συνύπαρξης κράτους και ιδιωτών είναι πολλά: «Η Ελλάδα δεν θα ήταν τόσο εξηλεκτρισμένη εάν δεν ιδρυόταν η κρατική ΔΕΗ. Και ακόμη ίσως θα εισήγαγε ζάχαρη από το εξωτερικό αν δεν γίνονταν τα κρατικά εργοστάσια. Όμως, επίσης, *θα παρέμενε φτωχή και υπανάπτυκτη εάν οι ιδιώτες βιομηχάνοι δεν δημιουργούσαν τη θαυμαστή κλωστοϋφαντουργία της, τα τσιμεντάδικα, τα λιπάσματα, τα ναυπηγεία, τις βιομηχανίες τροφίμων και ποτών, όλες τις χιλιάδες μικρές, μεσαίες και μεγάλες βιομηχανικές μονάδες* οι οποίες επέτρεψαν στη χώρα μας να μην εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τις εισαγωγές και να πραγματοποιεί και εξαγωγές, που μόνον αυτές και συνεχώς αυξανόμενες είναι δυνατόν να στηρίξουν το απελπιστικά χωλό ισοζύγιο πληρωμών μας».

Παρουσιάζει τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω σύμπραξη είναι απαραίτητη, αλλά και γιατί ο ρόλος του κράτους στην περίπτωση της Ελλάδας καθίσταται αρνητικός. «Ξέρω πως δεν ακούγονται ευχάριστα όλα αυτά. Αλλά νομίζω πως, εάν και οι δύο πλευρές που σήμερα αναμετρώνται (με τεράστιο κόστος για τον τόπο) δεν αποφασίσουν να συνεργασθούν στο βιομηχανικό τομέα, με ίσους όρους, χωρίς ζαβολιές και με κοινό στόχο την εξασφάλιση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, όχι μόνον δεν θα προλάβομε το περίφημο “τραίνο” της Τρίτης Βιομηχανικής Επανάστασης (σ.σ. σήμερα βρισκόμαστε αντιμέτωποι με το περιβάλλον της *Τέταρτης Βιομηχανικής Επανάστασης*), αλλά θα σαπίσουμε σ’ ένα τέλμα στο οποίο παλεύουμε για να διατηρήσουμε την

καλύτερη θέση μέσα σε αυτό, αντί να δίνουμε το χέρι ο ένας στον άλλο για να βγούμε όλοι από αυτό. Και θα πρέπει να προσέξουμε ότι αυτή η απερίσκεπτη αναμέτρηση γίνεται ακριβώς τη στιγμή που λήγει πια η μεταβατική περίοδος και η ένταξή μας στην ΕΟΚ σημαίνει ανταγωνισμό χωρίς ουσιαστική προστασία. Αυτήν τη στιγμή θα έπρεπε οι επενδύσεις για εκσυγχρονισμό και υψηλότερη παραγωγικότητα να απορροφούν κατά προτεραιότητα κάθε δραχμή της αποταμίευσης. Και το κράτος όχι μόνον να διευκολύνει, αλλά και να στηρίζει με κάθε τρόπο αυτή την προτεραιότητα. Δυστυχώς, ενώ αναγνωρίζει την απόσταση που μάς χωρίζει από τους ανεπτυγμένους και πόσο δύσκολα μπορούμε να κολυπήσουμε στην ανοιχτή θάλασσα χωρίς κάποια σωσίβια, δίνει συχνά και αλλεπάλληλες “πατητές” από πάνω».